

Cezasızlık (Impunity) nedir?

Cezasızlık, İnsan Hakları literatüründe, insan hakları ihlallerinin soruşturulmasının, faillerinin bulunmasının, yargılanmasının ve cezalandırılmasının mümkün olmaması halidir.

Gerçekleştirilen eylem, tüm hatları ve niteliği ile bir suç teşkil etmesine karşın fiili gerçekleştirilen kişinin yasama, yürütme ya da yargı birimleri tarafından doğrudan ya da kanun hükümleri kullanılarak yargılamadan muaf kılınması veya olması gerekenden daha az cezaya mahkum edilmesi sağlanıyor. Yani cezasızlık suç ile ilgilenmiyor ama suçluyu koruyor.

Kimler korunuyor?

- Yargılanmaları için amirleri tarafından izin verilmeyen memurlar,
- Nerede oldukları belli iken bir türlü bulunamayıp mahkemeye getirilmeyen polisler, askerler, memurlar,
- İdare tarafından makbul görülen, resmen ya da el altından desteklenen paramiliter gruplar, militanlar,
- idarenin genel politikasıyla örtüşen adam öldürme, hırsızlık, tecavüz gibi kriminal olayların failleri,
- Yolsuzlukları yapanlar, katılanlar, yolsuzlukları örtbas etmek için destek verenler, sahte rapor düzenleyenler...

Bu açıdan devletin doğrudan sorumluluğu söz konusu oluyor.

Nasıl Korunuyor?

- Yıllar süren davaların 'zamanaşımı'na uğratılarak kapatılması,
- Kolluk kuvvetlerinin, savcı ve hakimlerin kendi düşünce yapıları nedeniyle bazı kişilere veya kimliklere yapılan saldırıları görmezden gelmesi, kovuşturma görevini yerine getirmemesi ve ilgili delilleri sağlamaması nedeniyle 'takipsizlik kararı' verilmesine yol açması,
- Yargılanabilen olaylarda hafifletici nedenlerin sonuna kadar kullanılması,

- Suçlu lehine bir izlenim uyandırılması... gibi yollarla.

Neden korunuyor?

- Terörle mücadele,
- Asayiş, güvenlik,
- Ülkeyi hedef alan dış kaynaklı komplo teorileri,
- Politik kutuplaşmalar...

... gibi "siyasi" nedenlerle, veya...

- Maşizm (Erkek egemen kültür, maçoluk)
- Homofobi (Eşcinselliğe duyulan nefret)
- İtaat kültürü (Teb'a geleneği)
- Sosyal kutuplaşmalar sonucu bazı etnik veya dini grupların ötekileştirilmesi... gibi sosyal nedenlerle suçlular korunuyor, cezadan tamamen kurtarılmadığı durumlarda da en hafif cezalarla atlatmaları sağlanıyor.

Medyanın rolü?

Cezasızlığın meşrulaştırılmasında medyanın rolü ve sorumluluğu büyük. "Hoşa gitmeyen" haberlerin örtülmesi ve haberlerde resmi devlet dili kullanılması, *(Resmi kurumların, polis veya jandarmanın verdiği bilgilerin hiç araştırılmadan aynen haberleştirilmesi)* bu alanda en çok rastlanan durumlar.

Türkiye'de Cezasızlık nasıl uygulanıyor?

Türkiye'de insan hakkı ihlallerinin cezasız kalmasının arkasında yatan temel dinamik, yargı uygulayıcılarının kendilerini, devleti ve dolayısıyla çoğu zaman kamu görevlisi olan failleri korumakla görevli görmeleri. Bu durum özellikle 1980 askeri darbesi sonrasında getirilen ve kamuoyunda 1982 Anayasası olarak bilinen anayasanın ruhuyla yakından ilgili. Mevcut anayasa, devlet ve milleti ayrılmaz bir bütün olarak tanımlıyor ve temel insan haklarını devletin üstün çıkarlarının altına yerleştiriyor.

Cezasızlık politikası, Türkiye'de Hrant Dink, Rahip Santoro, Zirve Yayınevi cinayetleri gibi azınlık ve muhaliflere yönelik devlet bağlantılı suikastlerden toplantı ve gösteri yürüyüşleri sırasında sivillere yönelik cinayetlere, kolluk kuvvetlerinin orantısız güç kullanımından yolsuzluğa, kadın ve nefret cinayetlerinden çocuklara yönelik suçlara, asker ölümlerine, iş cinayetlerine, Roboski ve Suruç katliamlarına kadar çok geniş bir yelpazede görülüyor.

Son 1 Yılda Kaydedilen Başlıca Cezasızlık Örnekleri

Bu başlığın altında size cezasızlığın farklı türlerinden birer örnek sunmayı düşünmüştük. Ama ne yazık ki olanaksız. O kadar çok örnek var ve cezasızlık o kadar "olağan uygulama" haline geldi ki, sırf "örnek olarak" seçmek bile çok zor. Biz gene de, balığın koktuğu yerden, devletin en üst noktasından başlayalım.

Cumhurbaşkanı R. T. Erdoğan, "Alışılmış bir Cumhurbaşkanı olmayacağım" diyerek aklına geleni yapmaya devam ediyor. Genel seçim öncesinde açıkça 400 koltuk istedi. (Herhalde HDP için değil) Can Dündar hakkındaki, Anayasa Mahkemesi kararına ise saygı duymadığını ve tanımadığını söyleyebildi. Oysa Anayasanın 101. Maddesi diyor ki:

Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

Gelgelelim aynı Anayasa'nın 105. Maddesi başka bir şey söylüyor

Cumhurbaşkanının resen imzaladığı kararlar ve emirler aleyhine Anayasa Mahkemesi dahil, yargı mercilerine başvurulamaz. Cumhurbaşkanı, vatana ihanetten dolayı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte birinin teklifi üzerine, üye tamsayısının en az dörtte üçünün vereceği kararla suçlandırılır.

İşte zurnanın zırt dediği nokta da bu. **Vatana İhanet** diye bir suç, hiçbir yasada tanımlanmamış ki... Geçmişte varmış, şimdi yok. Eh, suç olmayınca ceza da olamaz. Sonuç: Cumhurbaşkanı ne yapsa yeridir.

Şöyle diyor: “Ortada fiili bir durum var. Türkiye’de rejim fiilen değişmiştir. Şimdi yasama organına düşen, yasaları bu fiili duruma uydurmaktır”...

MHP de tıpatıp aynı gerekçe ile Anayasa’yı bu fiili duruma uyduracak uygulamaya kapıyı açtı.

Bir an için düşünelim:

Eski eşini yüzbilmemkaç yerinden bıçaklayarak öldüren eski koca diyor ki:

“Herkesi uyardım, elimden bir kaza çıkacak diye. Kimse aldırmadı, olan oldu. Artık yapılacak iş, yasaları bu fiili duruma uygun hale getirmektir. Referandum yapıp halkımıza soralım: “Namus cinayetleri suç olmaktan çıkarılsın mı?”

Ne dersiniz?

Son bir yılda yaşananlardan örnekler

Cizre'nin Faili ~~Meçhul~~-Meşhur

06.11.2015

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde, Jandarma İlçe Komutanı Cemal Temizöz'ün görev yaptığı dönemde işlenen 21 faili meçhul cinayetle ilgili olarak görülen dava sonuçlandı. Eskişehir 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada Temizöz ve diğer tüm sanıklar beraat etti. 90'larda çok benzer örneği bulunan 21 kişinin katledilmesinin tanıdık faili hala meçhul.

Roboski Aileleri Yerli Hukuktan Ümidi Kesip AİHM'e Başvurdu

28.12.2015

Uludere ilçesinin Roboski ve Bujeh köylerinden aynı aileden 34 kişinin savaş uçaklarıyla bombalanarak öldürülmesinin üstünden dört yıl geçti, sorumlular halen ortaya çıkarılmadı, dava açılmadı. Savaş uçaklarıyla yapılan bombardıman sonucu 34 kişinin öldürüldüğü katliamla ilgili son olarak Anayasa Mahkemesine yapılan başvuru reddedilince(27 Şubat) , 281 kişi 22 Ağustos'ta AİHM'e başvuru yaptı.

Kemal Örddek'in polis şikayetine takipsizlik

18.04.2016

Cinsel saldırıya uğrayan LGBTİ aktivisti Kemal Örddek'in olay günü karakoldaki polislerle ilgili yaptığı suç duyurusu sonuçsuz kaldı.

Örddek, olayın ardından bianet'e verdiği röportajda, polislerin kendisini saldırganlarla araçta yanyana oturttuğunu, Örddek'i karakolun dışına çıkartarak suç duyurusundan vazgeçirmeye çalıştıklarını söylemişti. Ancak savcılık karakolda görevli polis memurları hakkında yapılan suç duyurusunda takipsizlik kararı verdi.

Suruç Katliamında İhmali Bulunan Görevlileri Hakkında Kovuşturmaya Yer Olmadığına...

02.05.2016

Şanlıurfa Cumhuriyet Başsavcılığı, Suruç katliamında ihmali bulunan devlet görevlileri hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verdi. Suruç'ta yakınlarını kaybeden aileler, Urfa Valisi, Suruç Kaymakamı, emniyet, çevik kuvvet, olay yeri inceleme müdürü ve MİT mensupları hakkında suç duyurusunda bulunmuştu. Savcılık, Urfa Valiliği tarafından gerekli incelemelerin yapıldığını, sadece Suruç Emniyet Müdürü Mehmet Yapalıal hakkında 'görevi kötüye kullanmak' suçundan soruşturma izni verildiğini ve soruşturmaya başlandığını belirtti.

Tahir Elçi'nin bilirkişi raporu açıklandı

04.05.2016

Diyarbakır Barosu Başkanı Tahir Elçi'nin vurulduğu yerde yapılan olay yeri inceleme ve keşif çalışmasının bilirkişi raporu tamamlandı. Raporda, elde edilen verilerle "ölüme neden olan atışın hangi silahtan, hangi açıyla, hangi vücut pozisyonu ile nasıl gerçekleştiğinin bilinemeyeceği" belirtildi.

Yüksek Seçim Kurulu (YSK)'dan, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Üniversite Diploması Kararı

08.06.2016

YSK, HDP ile eski Yargıçlar ve Savcılar Birliği (YARSAV) Başkanı Ömer Faruk Eminağaoğlu'nun, Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı seçiminde kurula sunduğu üniversite diplomasının incelenmesi istemiyle yaptıkları başvuruları görüştü. Alınan bilgiye göre, Kurul, başvuruları oybirliğiyle reddetti. Kurulun, Cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde Erdoğan'ın noter onaylı üniversite diplomasını sunduğu için bunun dışındaki incelemenin YSK'nın görev alanına girmediğine karar verdiği öğrenildi.

Hacı Birlik'i Sürükleyen Polise Göstermelik Ceza

15.06.2016

Şırnak'ta yürütülen operasyonlar sırasında öldürülen Hacı Lokman Birlik'in cenazesini zırhlı aracın arkasına bağlayarak yerde sürükleyen polisler 4 ay ile 16 ay arasında değişen sürelerle kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verildi.

Olayla ilgili haklarında idari soruşturma başlatılan 4 polis "resmi sıfatının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunmak", "Amirlerine iletilmesi gereken bilgileri gizlemek" ile suçlandı.

OHAL

15.07.2016 sonrası

Başarısız darbe teşebbüsü, emsalsiz bir olanak sağladı. Darbecileri belirleyip cezalandırmak gerekçesiyle başlatılan insan avı tüm yoğunluğu ile sürüyor. Başbakan düzeyinden başlayan, Cumhurbaşkanının muhtarlara kadar genişlettiği “İhbar edin” kampanyası, beklenen sonuçları veriyor. Birçok kişi kişisel hıncı olanları FETÖ’cü diye ihbar ediyor.

Linçler cezasız: Erdoğan’ın çağrısı ile meydanlara çıkan, çoğunluğu Osmanlı Ocakla mensubu gençler, çoğu yerde tankları etkisiz hale getirdiler. Ancak, ne olduğunu bilmeyen ama aldığı emre uymak zorunda kalan askerlerin bir kısmı, teslim olduktan sonra linç edilerek öldürüldü. Video görüntülerine net olarak yansyan bu cinayetler soruşturulmadı.

Gazeteciler: 107 gazeteci ve 10 dağıtımçı Ekim 2016’ya cezaevinde girdi. Tutuklu gazetecilerin 71’i “Gülen Cemaat medyası”, 29’u ve dağıtımçıların tamamı Kürt medyasındandı. Bu kişiler, TMK ile TCK kapsamında “örgüt bağlantılı” olarak hapiste bulunuyor. Olağanüstü Hal’in (OHAL) etkili olduğu Temmuz-Eylül 2016 döneminde 775 sürekli veya süreli sarı basın kartı ve 46 gazetecinin pasaportu iptal edildi; 5 gazetecinin pasaportuna el konulması için talepte bulunuldu.

30-31 Ekim: Önce 675 sayılı KHK ile bir dizi yayın organı (Kürt medyası) kapatıldı. Ama burada durulmadı. Cumhuriyet Gazetesi yönetimi de nasibini aldı. 19 gazeteci gözaltına alındı. Hedefin Cumhuriyet Gazetesinin vakfını kayyuma devrederek sesini kesmek olduğu anlaşılıyor.

Kapatılan Yayın Organları: Bu üç aylık dönemde 155 medya organı (TV, radyo, gazete ve yayınevi) kapatıldı; 3 yayın yasağı veya geçici yayın yasağı, 18 İnternet sitesi kapatıldı; 4 site haberi sansür gördü. 7 yayına müdahale edildi; 2 gazeteci sınırdışı edildi; 1 gazete toplatıldı. “Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler İle Bazı Kurum Ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile 131 yayın organı Milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen “FETÖ/PDY”ye aidiyeti, iltisakı veya irtibatı gerekçe gösterilerek kapatıldı.

OHAL sonrasında cezaevleri: Kitap ve görüş yasağı, işkence, avukat görüşlerine kısıtlama

16.08.2016

Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Hukuk Dayanışma Dernekleri Federasyonu (TUHAD-FED) avukatlarından Şule Recepoğlu, çözüm sürecinin bozulması ve sonraki bir yıllık süreçte hasta tutuklular dahil olmak üzere tüm siyasi tutukluların yaşam şartlarının 'pazarlık' konusu yapıldığını söyledi.

İHD'nin verilerine göre cezaevlerinde, durumu çok ağır olan 400'ün üzerinde hasta tutuklu bulunuyor.

Çağdaş Hukukçular Derneği Genel Başkanı Selçuk Kozağaçlı, Ankara Barosu'nun Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada, cezaevindeki işkence ve tecavüz iddialarına değindi. Kozağaçlı, "Paralel devlet mensubu denilen hakimlere, savcılara, askerlere, polisler sistematiğe işkence uygulanıyor. Adliye mescidinde beraber namaz kılanlar, hapishanelerde bu insanlara tecavüz ediyorlar. Bu insanların tırnaklarını söküyorlar emniyette. Kalın bağırsak ameliyatı olmuş insanlar gördüm, makatlarına sokulan eşyalar nedeniyle" dedi. Ankara Barosu'nun işkence karşısında çaresiz kaldığını belirten Kozağaçlı, ülke genelinde yapılan işkence iddialarına karşı "birbirine yaptılar diye üstünden geçemeyiz" diyerek baro yönetimini eleştirdi.

Cumartesi Anneleri

24.09.2016

Cumartesi Anneleri 600. Haftayı geride bıraktı.

Dündar'a saldırı davası

28.09.2016

İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi, Çağlayan Adliyesi önünde 6 Mayıs'ta silahlı saldırıya uğramasıyla ilgili davada ifadesi alınması için gazeteci Can Dündar hakkında zorla getirme kararı aldı. İstanbul 28. Asliye Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararıyla gönderilen dosyayı inceleyen mahkeme, sanıklar Murat Şahin, Sabri Boyacı ve Habip Ergün Celep'in Dündar'ı "kasten öldürmeye teşebbüs etmediğine" kanaat getirdi.

Ensar Vakfı'na KAİMDER'e Yargılanmadan Aklanma

05.10.2016

Karaman Cumhuriyet Başsavcılığı, Ensar Vakfı ve KAİMDER ile ilgili, çocuklara yönelik cinsel istismarla ilgili soruşturmada, kovuşturmaya yer olmadığına karar verdi. Başsavcılık, Vali Murat Koca ve İl Milli Eğitim Müdürü Asım Sultanoğlu için de dava açılmasına gerek olmadığına hükmetti. Karaman Cumhuriyet Başsavcılığı ailelerin ifadeleri ve şikayetçi olmamalarına dayandırdığı kararında şikayetçi olan bir ailenin de şikayetini dikkate almamış oldu.

Bu kararlarla; Ensar Vakfı, KAİMDER, Vali, İl Milli Eğitim Müdürü ve kamu görevlileri "görevi kötüye kullanmak, çocuğun nitelikli istismarı suçunu bildirmeme, vakıflar kanununa aykırılık, dernekler kanununa aykırılık, Türk Medeni Kanununa aykırılık" suçlarından aklanmış oldu.